

**Концепція державної політики
щодо досягнення цілі 1.3. «Випускники шкіл мають широкий вибір закладів для
здобуття якісної професійної освіти з подальшим працевлаштуванням» Програми
діяльності Кабінету Міністрів України**

1. ПРОБЛЕМА ПОЛІТИКИ

1.1. Проблема. Випускники шкіл орієнтуються виключно на здобуття вищої освіти, що призводить до нераціонального витрачання їх часу і фінансових ресурсів у процесі професійної реалізації.

1.2. Носій проблеми: випускники шкіл.

1.3. Масштаб проблеми: загальнонаціональний. Переважна більшість випускників школи (майже $\frac{2}{3}$) віддають перевагу вищій освіті. Щороку це майже 400 тис. учнів (базову загальну середню освіту у 2020 році здобудуть 381,9 тис. осіб; у 2021 році - 399,9 тис. осіб; у 2022 році - 398,7 тис. осіб; у 2023 році - 430,8 тис. осіб; у 2024 році - 441,1 тис. осіб). Понад третина з тих, хто має статус безробітного - молодь до 35 років. Кількість випускників закладів освіти, що отримували послуги державної служби зайнятості протягом січня-жовтня 2019 року, становила 11,4 тис. осіб (у т. ч. 8,8 тис. випускників закладів вищої освіти та 2,6 тис. випускників закладів професійно-технічної освіти)¹. При цьому широкомасштабне опитування, проведене восени 2018 року серед здобувачів професійно-технічної освіти (було опитано понад 16,5 тис осіб з усіх регіонів України) показало, що 90% опитаних повністю (55%) або частково (35%) впевнені у їх затребуваності як майбутнього фахівця на ринку праці.

1.4. Гострота проблеми: гостра. Питання вибору майбутньої професії та освітньої траєкторії безпосередньо визначає те, скільки часу та коштів особа витратить на здобуття професії і пошук роботи, а також розмір майбутньої заробітної плати. Віддаючи перевагу здобуттю вищої освіти, випускники шкіл втрачають час (термін виходу на ринок праці – мінімум 4 роки порівняно із 1 роком у професійно-технічній освіті) та гроші (середній показник вартості підготовки студентів за кошти фізичних/юридичних осіб в закладах вищої освіти у 2018 році складав 28 тис. грн, натомість навчання в закладах професійно-технічної освіти є безкоштовним для всіх). При цьому середня заробітна плата для вакансій, які вимагають вищої освіти, становить 6 846 грн., професійно-технічної освіти – 7 286 грн.²

1.5. Динаміка проблеми: Загалом, кількість зареєстрованих безробітних з числа молоді, яка закінчила або припинила навчання у закладах освіти, поступово зменшується (3 998 осіб у січні-вересні 2019 року проти 4 767 за аналогічний період 2018 року). Однак це не дає можливості зробити висновок про позитивну динаміку, оскільки не всі випускники, які не знайшли роботу в Україні, звертаються до служби зайнятості. Багато з них виїжджає за кордон чи працює не за набутою спеціальністю/професією. Частка випускників шкіл, що обирають професійну освіту, щороку зменшується на 1% у кожній категорії (9, 11 клас, професійно-технічна, фахова передвища).

1.6. Причини проблеми:

Причина 1. Мережа закладів професійної освіти, яка містить близько 50% малокомплектних закладів із застарілим обладнанням, не відповідає потребам регіональних ринків праці.

Причина 2. Невідповідність змісту та якості професійної освіти потребам роботодавців.

Причина 3. Суспільний стереотип другорядності, непрестижності професійної освіти.

1.7. Показники ефективності політики:

- 1) зростання відсотка випускників шкіл, що обирають професійну (професійно-технічну та фахову передвищу) освіту після школи, щонайменше до 45%;

¹ Надання послуг особам з числа молоді // Державна служби зайнятості. - Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/68>

² Розмір заробітної плати у вакансіях станом на 1 листопада 2019 року // Державна служби зайнятості. - Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/69>

2) зростання відсотка випускників закладів професійної (професійно-технічної та фахової передвищої) освіти, працевлаштованих в Україні через 6 місяців та 1 рік після закінчення навчання, у тому числі за професією (спеціальністю).

2. ПРОПОНОВАНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ

2.1. Підціль 1. Єдина система професійної освіти, яка поєднує професійно-технічну та фахову передвищу освіту, є ефективною та відповідає потребам ринку праці

Показники результативності:

1а) кількість регіонів, у яких завершено формування єдиної мережі закладів професійної освіти;

1б) кількість створених у закладах професійної освіти навчально-практичних центрів і навчально-виробничих лабораторій.

Завдання до підцілі 1:

1. Оптимізація мережі закладів професійної освіти відповідно до потреб регіональних ринків праці.

2. Реалізація у системі професійної освіти нової децентралізованої моделі управління та фінансування, орієнтованої на результати.

3. Створення сучасної навчально-виробничої інфраструктури для здобувачів професійної освіти.

2.2. Підціль 2. Зміст та якість професійної освіти відповідає потребам регіонального ринку праці

Показники результативності:

2а) зростання відсотка виконання закладами професійної освіти державного та регіонального замовлення;

2б) зростання кількості розроблених/оновлених стандартів професійної освіти на компетентнісній основі;

2в) кількість педагогічних працівників, які пройшли навчання за оновленими програмами підвищення кваліфікації;

2г) зростання кількості закладів, що реалізують програми здобуття професійної освіти за дуальною формою.

Завдання до підцілі 2:

1. Розроблення дієвих внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості професійної освіти.

2. Створення умов для надання педагогічним персоналом якісних освітніх послуг.

3. Максимальне залучення бізнесу до процесу підготовки фахівців у закладах професійної освіти.

2.3. Підціль 3. Професійна освіта сприймається як достойна освітня траєкторія для випускників шкіл

Показники результативності:

3а) зростання частки опитаних батьків, які розглядають професійну освіту як опцію №1 для здобуття освіти їхніми дітьми (у відсотках).

Завдання до підцілі 3:

1. Проведення комунікаційної кампанії з популяризації професійної освіти.

2. Залучення бізнесу до популяризації професійної освіти та робітничих професій.

**План реалізації державної політики
для досягнення цілі 1.3. «Випускники шкіл мають широкий вибір закладів для здобуття якісної професійної освіти з
подальшим працевлаштуванням»**

Підціль	Завдання	Захід	Тип заходу	Початок виконання	Закінчення виконання	Відповідальний	
1. Єдина система професійної освіти, яка поєднує професійно-технічну та фахову передвищу освіту, є ефективною та відповідає потребам ринку праці	Оптимізація мережі закладів професійної освіти відповідно до потреб регіональних ринків праці	Законодавче врегулювання створення єдиної системи професійної освіти	нормативне забезпечення	січень 2020	квітень 2020	МОН	
		Формування єдиної мережі закладів професійної освіти на основі закладів ПТО та ФПО (у відповідності із регіональними стратегіями розвитку професійної освіти)	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	листопад 2024	МОН обласні державні адміністрації	
		Проведення комунікаційної кампанії створення єдиної системи професійної освіти	інформаційно-комунікаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН Мінкультури обласні державні адміністрації	
	Реалізація у системі професійної освіти нової децентралізованої моделі управління та фінансування, орієнтованої на результати		Забезпечення фінансування закладів, що знаходяться у містах-обласних центрах, з обласного бюджету	нормативне забезпечення	січень 2020	грудень 2022	МОН Мінфін обласні державні адміністрації
			Забезпечення передачі закладів професійної освіти з державної у комунальну власність	адміністративно-організаційне забезпечення; нормативне забезпечення	січень 2020	листопад 2024	МОН Мінекономіки обласні ради
			Створення наглядових рад у державних та комунальних закладах професійної освіти	нормативне забезпечення; адміністративно-організаційне	листопад 2020	квітень 2022	МОН обласні державні адміністрації

			забезпечення			
		Забезпечення автономії закладів професійної освіти (дерегуляція)	нормативне забезпечення	квітень 2020	листопад 2021	МОН Мінекономіки обласні державні адміністрації
		Забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	жовтень 2020	листопад 2024	МОН обласні державні адміністрації
		Створення EMIS (інформаційної системи управління освітою)	адміністративно-організаційне забезпечення	лютий 2020	серпень 2022	МОН обласні державні адміністрації
	Створення сучасної навчально-виробничої інфраструктури для здобувачів професійної освіти	Створення навчально-практичних центрів (лабораторій) у закладах професійної освіти за кошти державного бюджету на конкурсній основі	фінансове забезпечення; нормативне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН обласні державні адміністрації
		Оновлення матеріально-технічної бази закладів професійної (професійно-технічної) освіти за кошти Компоненту 3 проекту EU4Skills	фінансове забезпечення; адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2021	грудень 2024	МОН обласні державні адміністрації
		Унормування питання набуття статусу центру професійної досконалості закладами професійної освіти	нормативне забезпечення	січень 2020	вересень 2020	КМУ МОН
		Здійснення модернізації матеріально-технічної бази та освітнього процесу у пілотних закладах професійної освіти з метою	фінансове забезпечення	липень 2021	грудень 2024	МОН обласні державні адміністрації

		набуття статусу центру професійної досконалості				
2. Зміст та якість професійної освіти відповідає потребам регіонального ринку праці	Розроблення дієвих внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості професійної освіти	Розроблення стандартів професійної освіти, стандартів оцінювання та освітніх програм на компетентнісній основі	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	грудень 2024	МОН Мінекономіки Національне агентство кваліфікацій України спільний представницький орган роботодавців на національному рівні
		Запровадження незалежного оцінювання результатів навчання, присвоєння та/або підтвердження професійних кваліфікацій	нормативне забезпечення адміністративно-організаційне забезпечення	жовтень 2021	листопад 2024	МОН Національне агентство кваліфікацій України
		Запровадження інституційного аудиту закладів професійної освіти	нормативне забезпечення адміністративно-організаційне забезпечення	квітень 2020	грудень 2021	МОН ДСЯО
		Запровадження моніторингових досліджень якості професійної освіти та працевлаштування випускників	адміністративно-організаційне забезпечення	жовтень 2023	липень 2024	МОН ДСЯО
	Створення умов для надання педагогічним персоналом якісних освітніх послуг	Створення умов для професійного розвитку педагогічних працівників закладів професійної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	листопад 2024	МОН обласні державні адміністрації
		Забезпечення конкурентних	фінансове	січень 2021	грудень 2024	МОН

		умов оплати праці педагогічних працівників закладів професійної освіти	забезпечення			Мінфін
	Максимальне залучення бізнесу до процесу підготовки фахівців у закладах професійної освіти	Спрощення механізму залучення підприємств до освітнього процесу в закладах професійної освіти	нормативне забезпечення	вересень 2020	листопад 2024	МОН Мінекономіки
		Удосконалення механізму здобуття професійної освіти за дуальною формою	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	червень 2022	МОН спільний представницький орган роботодавців на національному рівні
3. Професійна освіта сприймається як достойна освітня траєкторія для випускників шкіл	Проведення комунікаційної кампанії з популяризації професійної освіти	Розроблення стратегії популяризації професійної освіти	адміністративно-організаційне забезпечення	січень 2020	червень 2020	МОН Мінкультури, молоді та спорту обласні державні адміністрації
		Передбачення у державному бюджеті фінансування комунікаційної кампанії з популяризації професійної освіти	фінансове забезпечення	липень 2020	вересень 2020	МОН Мінкультури, молоді та спорту
		Розроблення та реалізація заходів із просування кращих практик у системі професійної освіти	інформаційно-комунікаційне забезпечення	квітень 2020	грудень 2023	МОН Мінкультури, молоді та спорту обласні державні адміністрації
	Залучення бізнесу до популяризації професійної освіти та робітничих професій	Розроблення та реалізація заходів із підвищення іміджу робітничих професій із залученням бізнесу	інформаційно-комунікаційне забезпечення	листопад 2020	листопад 2024	МОН Мінкультури, молоді та спорту спільний представницький

						орган роботодавців на національному рівні
		Проведення регіональних та всеукраїнських конкурсів фахової майстерності, у тому числі WorldSkills	фінансове забезпечення; адміністративно-організаційне забезпечення	лютий 2020	листопад 2024	МОН спільний представницький орган роботодавців на національному рівні обласні державні адміністрації
		Запровадження системи консультування з питань розвитку кар'єри у закладах професійної освіти	фінансове забезпечення; адміністративно-організаційне забезпечення	лютий 2020	листопад 2024	МОН Державна служба зайнятості України Спільний представницький орган роботодавців на національному рівні